

business
plus

18-19

> intervju

> reportaža

> istraživanje

business.hr
Srijeda 4/11/2009

TOMAŽ OREŠIĆ, član
Uprave i direktor mar-
ketinga Energy Financing
Teama ARHIVA BUSINESS.HR

Struja treba tržišnu

VISOKI NAPON Tomaz Orešić iz Energy Financing Teama, najvećeg trgovca strujom u regiji, otkriva kako je ekonomska kriza naškodila energetsom sektoru te što će liberalizacija tržišta električnom energijom značiti za hrvatske potrošače

Tomaz Orešić član je Uprave i direktor marketinga Energy Financing Teama, osnivač i predsjednik međunarodne konferencije o tržištu električne energije Energija 09, član odbora Transmission & Distribution Europe te član Savjetodavnog odbora VaasaETT. Prije nekoliko je mjeseci njegova ideja o nužnosti pokretanja projekta velikih investicija u elektroenergetski sektor zemalja jugoistočne Europe izazvala nemalo zanimanje. Nakon nedavne iskazane spre-

mnosti EFT-a za ulaganje u elektroenergetske objekte i u Hrvatskoj, upitali smo ga o aktualnim kretanjima na europskom tržištu električne energije, posebice na jugoistoku Europe, nakon drastična pada potražnje za električnom energijom na kraju prošle i početku ove godine, osobito u tranzicijskim zemljama.

- Kolapsom velikih investicijskih banaka na zapadu stvoren je domino-efekt koji je doveo do globalne ekonomske krize. Ona se

odrazila na sve industrije, pa i na potrošnju, to jest tržište električne energije. S više od 80 eura po MWh u listopadu prošle godine, cijena je pala na oko 40 eura po MWh u drugom i trećem mjesecu ove godine. To je najveći pad u posljednjih nekoliko desetljeća. Posljednjih smo mjeseci svjedočili stabilizaciji u regionalnoj potražnji za električnom energijom, što je dovelo i do stabiliziranja cijena na oko 45 do 47 eura po MWh. Kriza je ostavila trag na energetske

Iako bi liberalizacija podrazumijevala početno poskupljenje struje, dugoročno bi omogućila nove investicije, a time i dovoljno jeftinije energije u budućnosti

intenzivnim industrijama u regiji i nijedan proizvođač nije ostao neoštećen. Stabilizacija je prije svega rezultat intervencija regionalnih vlada koje su raznim subvencijama pritekale u pomoć energetske intenzivnim industrijama. Kako će se cijene kretati ubuduće, ovisi o nizu faktora.

U regiji po stanovniku trošimo upola manje energije od zemalja Europske unije. Paralelno s tim, da bi napravile jedan euro dodatne vrijednosti, industrije naše regije u prosjeku troše dvaput više energije od zemalja EU. To je posljedica činjenice da te zemlje još uvijek nisu uspjele privući investitore u industrijama proizvoda s visokom dodanom vrijednošću. Po mojem mišljenju, to bi u sljedećem razdoblju trebao biti glavni ekonomski cilj zemalja u regiji.

Upozorili ste na to da je smanjenje interesa za nove energetske izvore opasno?

- Više zemalja jugoistočne Europe u manjoj ili većoj mjeri dotira cijenu električne energije, kako domaćinstvima, tako i dijelu industrije. Tako se prije svega umanjuje pritisak inflacije. Iako to zvuči kao razuman potez, posljedica je te poslovne politike nemogućnost elektroprivreda da izdvajaju nužna sredstva za izgradnju novih objekata.

U našoj regiji već trideset godina nije izgrađena ni jedna značajna nova elektrana. U normalnim ekonomskim uvjetima naša je regija već izrazito energetska deficitarna. Sadašnja situacija stvara pogrešnu sliku da to nije prevelik

problem jer postoje viškovi električne energije.

Otuda proizlazi opasnost na koju sam upućivao, odnosno da nacionalne vlade nastave s takvom energetskom politikom i ne učine ono što je nužno da bi se izgradili novi energetske objekti. A to je prije svega ukidanje monopola i uvođenje tržišnih uvjeta, stvaranje odgovarajućega zakonskog okvira, usklađivanje regulative i rad relevantnih institucija po EU pravilima...

Daljnje odgađanje tih poslova stajat će zemlje u regiji dugoročno daleko više, jer će se nakon ekonomskog oporavka suočiti s izuzetno visokim cijenama električne energije. To će, nažalost, usporiti ili u nekim segmentima onemogućiti daljnji rast.

U Hrvatskoj HEP i dalje ima monopol na tržištu. Kakva je situacija u drugim zemljama u regiji?

- U Srbiji EPS ima potpuni monopol i najveći je gubitaš u zemlji. Slična je situacija i u Crnoj Gori. Makedonija i Bosna i Hercegovina napravile su prve korake prema stvaranju tržišta, ali to su zasad samo prvi koraci. U Sloveniji tržište postoji, ali ima nekih drugih tržišnih anomalija.

Rumunjska je od svih zemalja regije napravila najveći iskorak i polako, ali sigurno preuzima primat vodeće energetske sile u regiji. Bugarska je također s ulaskom u EU započela konkretne reforme energetskega sektora, a rezultate ćemo vidjeti sljedećih godina. Ako gledamo širu sliku, po ambijentu za ula-

ganja, kvaliteti zakonskog okvira, kao i mjeri razvoja tržišta u energetici, zemlje u regiji mogli bismo podijeliti u tri grupe: razvijene, prihvatljive i nerazvijene. U grupu razvijenih ubrojio bih Grčku, Bugarsku, Rumunjsku i Mađarsku. U kategoriji zemalja s prihvatljivim ambijentom za investicije su Slovenija, BiH, Makedonija i Albanija. Hrvatska, Srbija, Crna Gora i Kosovo još uvijek nisu poduzeli korake koji bi omogućili razvoj tržišta i aktivno investiranje u energetiku.

Kada bi tržište električne energije u Hrvatskoj moglo biti liberalizirano i što bi to značilo za industrijske potrošače i kućanstva?

- Liberalizacija prije svega podrazumijeva postojanje tržišta, to jest tržišnu cijenu električne energije. U razvijenom obliku, na tržištu bi realnu cijenu plaćala cjelokupna industrija, dok bi dijelu građanstva i raznim institucijama poput škola i bolnica energija i dalje bila subvencionirana u većoj ili manjoj mjeri. Iako bi, dakle, liberalizacija podrazumijevala inicijalno poskupljenje, dugoročno bi omogućila sredstva za nove investicije, a time i dovoljno jeftinije energije u budućnosti, koja je neophodna za daljnji razvoj.

Konkurencija bi potrošačima također donijela daleko bolju uslugu u svim elementima prodaje električne energije, racionalniju korist resursa te poboljšanu efikasnost u industriji i domaćinstvima.

Gorden Knezović

gorden.knezovic@business.hr

u cijenu

OGLAS

9. studenoga, 2009. **TEMA: PRILOGA:**

- Zdrava prehrana
- Wellness
- Toplice
- Skijanje
- Alternativna medicina
- Sistematski pregledi

POSEBAN PRILOGA 9/11/2009

Zdrav život

